

আউল লগা শব্দবিশেষৰ আঁত বিচাৰ

ড° চম্পক কুমাৰ শৰ্মা

**অসমীয়া ভাষাত বেছিকৈ ভুল
হোৱাৰ ঘাই কাৰণ হ'ল, ইয়াত
উচ্চাৰণ অনুসৰি লিখা নহয় আৰু
লিখা অনুসৰি উচ্চাৰণ কৰা নহয়।
অৰ্থাৎ লিখিত বৰ্ণমালা আৰু
উচ্চাৰণৰ বৰ্ণমালা—দুখন বেলেগ
বেলেগ বৰ্ণমালা। লিখামতে
উচ্চাৰণ নোহোৱা আৰু
উচ্চাৰণমতে লিখা নোহোৱাটো
কেৱল অসমীয়া ভাষাৰে সমস্যা
নহয়। সংস্কৃত ভাষাক বাদ দি
পৃথিৱীৰ সকলো ভাষাতে এই
সমস্যাটো বিদ্যমান বুলি
ভাষাতত্ত্ববিদসকলে কোৱা দেখা যায়।**

কথা কওঁতে বা লিখোঁতে ভাষা ভুল হোৱাটো কোনো অস্বাভাৱিক কথা নহয়। সকলো ভাষাতে ভুল হয় আৰু সকলো মানুহে ভুল কৰে। কিন্তু নিজৰ ভাষাটো ব্যৱহাৰ কৰোঁতে ভুলবোৰ বিচাৰি উলিয়াই তাৰ প্ৰতিকাৰৰ ব্যৱস্থা কৰাটো সকলোৰে জাতীয় দায়িত্ব। কাৰণ ভাষাৰ শুদ্ধতাই বক্তব্যবস্তু অধিক বোধগম্য ৰূপত উপস্থাপন কৰাই নহয় ইয়ে ভাষাটোৰ প্ৰকাশিকা শক্তিৰ শ্ৰীবৃদ্ধিত অৰিহণা যোগোৱাৰ জৰিয়তে জাতিক মজবুত কৰে।

অসমীয়া ভাষাত বেছিকৈ ভুল হোৱাৰ ঘাই কাৰণ হ'ল, ইয়াত উচ্চাৰণ অনুসৰি লিখা নহয় আৰু লিখা অনুসৰি উচ্চাৰণ কৰা নহয়। অৰ্থাৎ লিখিত বৰ্ণমালা আৰু উচ্চাৰণৰ বৰ্ণমালা—দুখন বেলেগ বেলেগ বৰ্ণমালা। লিখামতে উচ্চাৰণ নোহোৱা আৰু উচ্চাৰণমতে লিখা নোহোৱাটো কেৱল অসমীয়া ভাষাৰে সমস্যা নহয়। সংস্কৃত ভাষাক বাদ দি পৃথিৱীৰ সকলো ভাষাতে এই সমস্যাটো বিদ্যমান বুলি ভাষাতত্ত্ববিদসকলে কোৱা দেখা যায়। অসমীয়া ভাষাত সংস্কৃত ভাষাৰ বৰ্ণমালাখনকে ব্যৱহাৰ কৰা হয় যদিও অসমৰ থলুৱা মানুহ আৰু থলুৱা ভাষাৰ প্ৰভাৱত সেই বৰ্ণমালাৰ বৰ্ণবোৰ ছবছ সংস্কৃতৰ দৰে উচ্চাৰিত নহয়। গতিকে অসমীয়াত পান (পি খোৱা) আৰু পাণৰ (তামোলৰ লগত খোৱা) উচ্চাৰণ একে। কিন্তু লিখোঁতে দুটা ভিন্ন ন/ণ লিখিব লাগে।

যি কাৰণতেই নহওক বানানৰ ভুল বা শব্দগত ভুলবোৰ পাঠকৰ চকুত দৃষ্টিকটু ৰূপে ধৰা দিয়ে। বিসংগত শব্দবোৰ দেখিলে অচিনাকি আৰু শুনিলে আচত্ৰা যেন লাগে। শব্দৰ গাঁথনিগত দিশটোত কিঞ্চিৎ মন দিলেই আউল লগা শব্দবোৰৰ আঁত বিচাৰি পোৱা যায়। শব্দ গঠনৰ দিশটো চালিজাৰি চোৱাৰ অভ্যাসেই শব্দ নিৰ্ভুল ৰূপত ব্যৱহাৰ কৰাৰ বাবে উদগনি দিয়ে। কেৱল মনটো এটা কথাত সজাগ কৰি ৰাখিব লাগে যে অসমীয়া ভাষাটো সংস্কৃত ভাষাকুণ্ডৰ পৰা নিৰ্গমন হোৱা এখন নৈ; ইয়াৰ ধাৰমান ধাৰাটোত জনজাতীয় ভাষাৰ অনেক উপনৈ মিলিত হৈছে আৰু ভাৰতীয়-অনাভাৰতীয় ভাষাৰ দুই-একাজলি স্ৰোতে ইয়াক স্পৰ্শ কৰিছে।

বিদেশী ভাষাৰ স্ৰোতে সদায় স্পৰ্শ কৰি থকাৰ ফলতেই কৰ'না/ক'ৰোনা/কোৰোনা বা লকডাউন আদি শব্দই আমাৰ ভাষাত স্থান পাইছে। এইবোৰ বিদেশী শব্দ হোৱা বাবে

ইয়াৰ গঠন প্ৰক্ৰিয়াত সংস্কৃত ভাষাৰ নিয়ম প্ৰযোজ্য নহয়। কৰ'ণা/ক'ৰোণা/কোৰোণা লিখাৰ প্ৰয়োজন নাই। Lockdown 5.0ক 'লকডাউন ফাইফ পইণ্ট ও' বুলিও উচ্চাৰণ কৰিব নোৱাৰি। টিভিত বাতৰি পঢ়োঁতাই উৰাই-খুৰাই কেইবাদিনজুৰি 'লকডাউন ফাইফ পইণ্ট ও' বুলি চৰ্চিত-চৰ্বণ কৰি থাকিলেও 'ফাইফ পইণ্ট জিৰো'হে শুদ্ধ। 5.0ক 'ফাইফ পইণ্ট ও' বুলি উচ্চাৰণ কৰাটো 'No টোক নম্বৰ বা ন' উচ্চাৰণ নকৰি 'এন জিৰো' বুলি উচ্চাৰণ কৰাৰ নিচিনা।

'দূৰাস্ত সাহস' দেখুৱা টিভি চেনেল এটাৰ সাংবাদিকে মেট্ৰিকৰ ফলাফল ('ফলাফল' নহয়) ঘোষণাৰ দিনা "চিকিৎসক হ'ম" বুলি কোৱা ছাত্ৰজনক ওলোটাই সুধিলে— "তুমি বিজ্ঞান শাখাত নামভৰ্তি কৰিবা নে কলা শাখাত?" অলপ পাছতে মেট্ৰিকৰ উত্তীৰ্ণ হাৰ "চৌষষ্টি দশমিক আশী শতাংশ" বুলি কোৱাও শুনা গ'ল। ৬৪.৮০ক "চৌষষ্টি দশমিক আঠ-শূন্য" বুলিহে যে উচ্চাৰণ কৰিব লাগে তাক কোৱাৰ প্ৰয়োজন নাই। কিন্তু 'দূৰাস্ত সাহস' দেখুৱাৰ যে নালাগে ইয়াক কোৱাৰ প্ৰয়োজন আছে। দূৰ+অস্ত=দূৰাস্ত। গতিকে 'দূৰাস্ত সাহস' মানে হ'ল সাহস যাৰ পৰা দূৰত থাকে বা দূৰৰ অন্ত পৰা সাহস। সাহস নোহোৱা বা সাহসহীন অৱস্থাক

বুজাবলৈ হয়তো 'দূৰাস্ত সাহস' লিখিব পৰা যাব। কিন্তু অস্তহীন সাহস বা অসীম সাহস বা খুব বেছি সাহস বুজাবলৈ দুঃ+অস্ত=দূৰস্ত শব্দটোহে প্ৰযোজ্য। 'দূৰস্ত সাহস'ক বুজাবলৈ 'দূৰাস্ত সাহস' লিখিলে অৰ্থ বিভ্ৰাট ঘটিব।

টিভিৰ পৰ্দাতেই হওক বা ফে'ছবুক আদি প্ৰচাৰ মাধ্যমতেই হওক বা কিছুমান কাকত-আলোচনীতে হওক, লেখালেখহীনভাৱে শব্দ বিভ্ৰাট ঘটা শব্দসমূহৰ ভিতৰত 'বিদ্যান' আৰু 'বিদ্বৎ' অন্যতম। 'বিদ্যান লোক' আৰু 'বিদ্যতমণ্ডলী' বুলিহে লিখা দেখা যায়। 'বিদ্যা'ৰ পৰা 'বিদ্যান' আৰু 'বিদ্যত' হয় বুলি থকা ভ্ৰান্ত ধাৰণাৰ বাবেই এই ভুল সংঘটিত হয়। আচলতে শব্দ দুটাৰ উৎপত্তি হৈছে 'বিদ'ৰ পৰা। বিদ+ৰান=বিদান আৰু বিদ+ৰৎ=বিদ্বৎ। যিদৰে ভগ+ৰান=ভগৱান, পুত্ৰ+ৰান=পুত্ৰৱান, ধন+ৰান=ধনৱান আৰু ভগ+ৰৎ=ভগৱৎ, পুত্ৰ+ৰৎ=পুত্ৰৱৎ, ধন+ৰৎ=ধনৱৎ হয়। অৰ্থাৎ বিদান আৰু বিদ্বৎ/বিদ্বতহে শুদ্ধ ৰূপ। মহিলা বিদ্বানক 'বিদুষী' বোলে যদিও 'বিদ্বাৱতী'ৰ ব্যৱহাৰো আছে। কেতিয়াবা 'বিদ্বৎ বৰেণ্যক 'বিদ্বদ্বৰেণ্য' লিখা হয়।

'মূৰব্বী' শব্দটোৰ মূল 'মূৰ' বুলি ভাবি বহুতে ইয়াক 'মূৰব্বী' কৰে। কিন্তু 'মূৰ'ৰ লগত 'মূৰব্বী'ৰ কোনো সম্পৰ্ক নাই। 'মূৰ' হ'ল সংস্কৃত ভাষাৰ পৰা অহা শব্দ; মন্তক, শিৰ, মুণ্ড আদিৰ সমাৰ্থক। আনহাতে 'মূৰব্বী' হ'ল আৰবী ভাষাৰ পৰা অহা শব্দ; ইয়াৰ অৰ্থ হ'ল মুখ্য বা প্ৰধান ব্যক্তি। 'মূৰব্বীক খণ্ড খণ্ড ৰূপত দেখুৱাব নোৱাৰি। এজন 'মূৰব্বীক 'বৰমূৰীয়া' বুলিব পাৰি। বৰ+মূৰ+ঈয়া=বৰমূৰীয়া; এনেদৰে 'মূৰব্বীক ভাঙি দেখুৱাব নোৱাৰি। সংস্কৃতমূলীয় শব্দহে ভাঙিব পাৰি।

সৰ্বস্ব আৰু সৰ্বোচ্চ—দুটা ভিন্ন ভিন্ন শব্দ। কিন্তু ব্যৱহাৰ কৰোঁতে দুয়োটাৰে একাকাৰ কৰি পেলোৱা দেখা যায়। সৰ্ব+স্ব=সৰ্বস্ব; 'সৰ্ব' মানে সকলো আৰু 'স্ব' মানে নিজ। নিজৰ অধীনস্থ সকলো বস্তু বা সম্পদক বুজাবলৈ 'সৰ্বস্ব' পদৰ প্ৰয়োগ হয়। সৰ্ব+উচ্চ=সৰ্বোচ্চ; সকলোতকৈ উচ্চ বুজাবলৈ 'সৰ্বোচ্চ' পদৰ ব্যৱহাৰ হয়। "হিমালয়ৰ সৰ্বোচ্চ শৃংগটো নেপালৰ অধীনত আছে। 'ভাৰতৰত্ন' হ'ল আমাৰ দেশৰ সৰ্বোচ্চ সন্মান।" আনহাতে 'সৰ্বস্ব'ৰ উদাহৰণ হ'ল এনে— "সৰ্বস্ব ত্যাগ কৰিব পৰা জনকে সন্ন্যাসী বোলে। সৰ্বস্বাস্ত হৈয়ো সন্ন্যাসীসকল সুখী।"—পিছে 'সন্ন্যাসী' শব্দটো শুদ্ধ নহয়। কাৰণ, সম+ন্যাস=সন্ন্যাস;